

УДК 712.253

Сілогаєва В. В.,

veronikanika@i.ua , ORCID: 0000-0003-1339-2958,

к.т.н., доцент Сіромолот Г. В.,

Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя

gennadiysiromolot.zsea@gmail.com , ORCID: 0000-0003-4762-9319 ,

УРАХУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ДОСТУПНОСТІ У КОНЦЕПЦІЇ РЕНОВАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ОБЛАСНОГО ЦЕНТРУ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація: розглянуто можливості рішення проблем занедбаних рекреаційних територій на прикладі реновації Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді. Запропоновано шляхи реновації з урахуванням принципів доступності для створення нової функціональної, стабілізуючої середовище складової для комфортного міського життя.

Ключові слова: доступність, екологічна ситуація, садова терапія, іпотерапія, реновація.

Актуальність теми. Принципи доступності та екологічна ситуація є предметами особливої уваги у всіх розвинених країнах.

На земній кулі за даними ЮНЕСКО спостерігається тенденція до подальшого збільшення кількості інвалідів. В Україні налічується понад 2,6 млн. громадян з обмеженими фізичними можливостями. Доступність протягом тривало часу сприймалась як сукупність мінімальних технічних вимог до створення більш-менш сприятливих умов життєдіяльності обмеженої групи населення – людей з інвалідністю.

У сучасному трактуванні «доступність» за змістом є дуже широким поняттям. Воно охоплює такі сфери, як освіта, транспорт, працевлаштування, способи подання інформації, будівлі, громадські місця тощо [1].

Запоріжжя відноситься до найбільш несприятливих у екологічному відношенні міст України. Рівень забрудненості атмосферного повітря на територіях житлової забудови залишається «неприпустимим» та «помірно небезпечним». Найбільше забруднення атмосфери спостерігається у Вознесенівському (центральному), Заводському, Дніпровському та Шевченківському районах міста.

Комплекси заходів, спрямованих на благоустрій та озеленення територій міста, передбачені в основних напрямках еколого-містобудівної організації території Запоріжжя. Розширення мережі зелених насаджень, створення нових і

розвиток існуючих паркових та рекреаційних зон – напрямок поліпшення умов проживання в індустріальному місті.

Мета дослідження. Проаналізувати сучасний стан зелених насаджень та елементів благоустрою території Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді; запропонувати концепцію реновації.

Матеріали дослідження. Територія Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді знаходиться поряд зі значимими об'єктами: міським ботанічним садом, багатoproфільним ліцеєм «Перспектива», навчально-виховним комплексом № 60 (профіль навчання – екологічний).

Нажаль, територія центру – це малі рекреаційні території, що не виконують своїх основних функцій, мають неорганізовані входи; маршрути та зони обслуговування знаходяться у занедбаному стані та потребують реновації; зелена зона – хащі; об'єкти малих архітектурних форм, громадський туалет, елементи освітлення та ландшафтного дизайну відсутні (рис.1).

Рис. 1. Сучасний вигляд території центру

Головною ідеєю запропонованої концепції реновації території центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді є «доступність» та «рослини для почуттів, як метод лікування». Тобто можливість створення території, здатної усім відвідувачам, незалежно від їх фізичних можливостей, відчувати чарівність природи, вдихнути аромат лікарських і декоративних рослин, відпочити душею та почерпнути натхнення для свого подальшого життя в метушні величезного міста.

Сьогодні садова терапія визнана як практичний і дієвий спосіб впливу на самопочуття людей. При цьому садова терапія відноситься до недорогого і досить ефективного способу реабілітації людей з обмеженими можливостями. Садова терапія використовує рослини і пов'язану з рослинами діяльність як метод лікування для людей з розумовими та фізичними обмеженнями. Робота з різними видами рослин шляхом запам'ятовувань їх назв тренує пам'ять, розширює кругозір. Це сприяє посиленню мотиваційної активності у людей різних вікових груп та у літніх людей, а також у дітей з проблемами мови та вікового розвитку.

Завдяки садовій терапії можна поліпшити поведінкові та початкові професійні навички у підлітків, нездатних відвідувати звичайні середні школи, тобто для реабілітації людей з непрацездатністю, що розвивається, щоб надати їм певні корисні навички для виживання та працевлаштування.

Ще одна реабілітаційна методика – іпотерапія, суть якої полягає в спілкуванні хворих людей з кіньми. За часів Древньої Греції античним лікарем Гіппократом згадувалось таке лікування. Він стверджував, що безпосередній контакт з кіньми допомагає хворим людям набагато швидше та результативніше йти на одужання. На його думку, верхова їзда звільняла хворих від темних думок і викликала світлі, веселі та позитивні емоції. Застосування іпотерапії сприяє відновленню м'язового тону, рівноваги, координації рухів і позитивного психоемоційного стану.

Разом з усіма цими методиками на території центру запропонована робота з дрібним насінням (в процесі їх збору, очищення, посіву), яка сприяє розвитку у вказаного контингенту відвідувачів дрібної моторики рук, поліпшенню зорово-моторної координації для людей з проблемами опорно-рухової системи. В якості матеріалів для методики садової терапії може бути використане насіння бобових трав, зернобобових культур, злакових трав. Окрім цього, в якості матеріалів, що використовуються для людей з обмеженими можливостями, добре себе зарекомендували шишки та насіння різних видів голонасінних рослин. Відвідувачі зазначають, що у них виникають приємні тактильні відчуття під час обробки цього рослинного матеріалу.

Відвідувачі, що страждають неврологічними захворюваннями, зможуть зняти стрес від напруженого навчання або нервової роботи, познайомитися з методами психологічного розвантаження з використанням фітотерапії. Реабілітаційні заходи людини за допомогою дії природної краси, шуму дерев, лікування відпочинком серед рослин, розташованих на території, що реконструюється, для людей з обмеженими можливостями дозволять поліпшити фізичний і психічний стан людини в чотирьох областях: інтелектуальній (пізнавальній), соціальній, емоційній (психологічній) і фізичній (фізичний розвиток або реабілітація).

Концепцією з реновації території (рис. 2) передбачається:

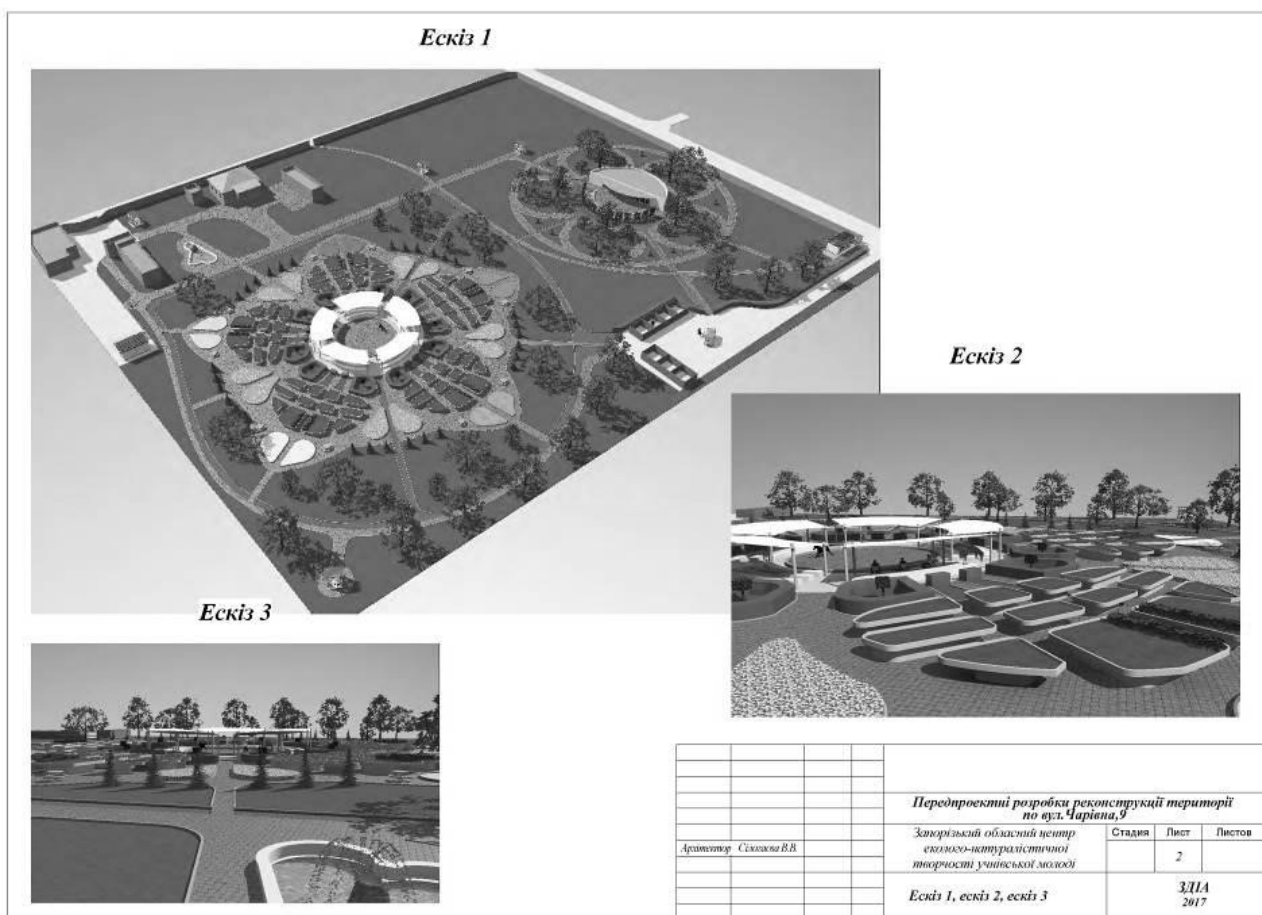

Рис. 2. Ескізи запропонованої реновації території

– врахувати, що місто Запоріжжя є колицкою козацтва, у зв'язку з чим для козацького кінного театру запропоновано запроєктувати окремий заїзд та тимчасове розташування коней у збірно-розбірних стайнях, арену для виступів та глядацьку зону з урахуванням потреб людей з обмеженими можливостями;

– відокремити доріжки для кінних прогулянок та пішохідні доріжки. Покриття доріжок має бути твердим, рівним і не слизьким. Бажано, щоб до кожної грядки і клумби був хороший доступ. Обов'язковою умовою є наявність

затінених місць для відпочинку з лавками, кріслами, місцями для інвалідних колясок;

– для людей з обмеженими фізичними можливостями підведені грядки з місцем для ніг садоводів, що на візку. Використовувати на грядках не тільки овочі, а запашні, пахучі рослини – для створення фітоекспозицій, рослини з яскраво вираженою текстурою, приємні на дотик. Дані фітоекспозиції будуть представляють особливий інтерес для людей з проблемами зору;

– тактильні грядки та "грядки" для сенсорної терапії, підняти на рівні комфортного сидіння на візку та дотику з матеріалом (галька, пісок, деревна стружка, вода та інше);

– у фруктовому-ягідному саду потрібен хороший доступ до дерев для людини з обмеженими можливостями. Ягоди типу полуниці розмістити у висячих кошиках з регульованим рівнем висоти, щоб зручно дістати навіть з візка;

– громадський туалет з врахування потреб маломобільних груп населення.

Висновки.

Проаналізувавши сучасний стан території Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді можна зробити висновок про те, що потрібно виконати реновацію території з урахуванням принципів доступності та застосуванням садової терапії.

Завдяки реновації територія Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді буде новою функціональною стабілізуючою складовою комфортного міського середовища – тією складовою, що сприятиме уникненню відсторонення окремих груп населення.

Список використаних джерел

1. Проект «Безбар'єрна Україна» реалізується Національною асамблеєю інвалідів України / Безбар'єрна Україна : [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://netbaryerov.org.ua/2013-04-12-09-27-32/57-material/2013-04-12-08-47-02/1490>. – Дата доступу: квітень 2018 р. – Назва з екрану.
2. Сизых С.В. Садовая терапия: использование ресурсов ботанического сада для социальной адаптации и реабилитации: справочно-методическое пособие / С. В. Сизых, В. Я. Кузеванов, С. И. Белозерская, В. П. Песков. – Иркутск: Издательство Иркутского государственного университета, 2006. – 48 с.
3. Сілогаєва В.В. Дослідження стану та концепція реконструкції території Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді / В.В. Сілогаєва, Г.В. Сіромолот // Стратегія розвитку міст: молодь і майбутнє (інноваційний ліфт): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 11 квітня 2018 року. – Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2018. – С. 26-29.

Аннотация

Ст. преп. Силогаева В. В., к.т.н., доцент Серомолот Г. В., Запорожская государственная инженерная академия, г. Запорожье.

Учет принципа доступности в концепции реновации территории заповорожского областного центра эколого-натуралистического творчества учащейся молодежи.

Рассмотрены возможности решения проблем заброшенных рекреационных территорий на примере реновации Запорожского областного центра эколого-натуралистического творчества учащейся молодежи. Предложены пути реновации с учетом принципов доступности для создания новой функциональной составляющей, стабилизирующей среду для комфортной городской жизни.

Ключевые слова: доступность, экологическая ситуация, садовая терапия, иппотерапия, реновация.

Annotation

Senior lecturer Silogaeva V.V., Ph.D., as.prof. Siromolot G.V. Zaporizhzhia State Engineering Academy, Zaporizhzhia.

Accounting of the accessibility principle in the concept of renovation of the zaporizhzhia regional center of environmental-naturalist creativity of youth.

Possibilities of decision of the neglected recreational territories problems on an example of Zaporizhzhia Regional Center of Environmental-Naturalist Creativity of Youth renovation are considered. The renovation ways accounting of the accessibility principles for creation the new functional component stabilizing the environment for a comfortable urban life are proposed.

Keywords: availability, ecological situation, garden therapy, hippotherapy, renovation.

УДК 711.11

Скорик Л. П.,

*канд.арх., професор кафедри основ архітектурного проектування
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, м. Київ,
laskor.arch@gmail.com*

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ
ІСТОРИЧНОЇ СПАДЩИНИ В СТРУКТУРІ МІСЬКОГО ЦЕНТРУ**

Анотація: в статті розглядаються питання функціонального використання історично сформованої архітектурно- містобудівної субстанції в процесі реконструкції центральних частин міст з метою оптимального збереження історичної спадщини на засадах домінування культурного потенціалу, художньо- естетичних достоїнств і водночас оптимального включення у функціональну систему загальноміського центру - провідного зосередження